

BOGDEBAT

Kvalme

Forlægger Claus Clausen
Tiderne Skifter

NIELS Højlund anmelder (WA/Bøger 4. juni) Klaus Rifbjergs essays og historier om jagt Så kom en hæsleg jæger): Er det »egentlig er at gøre Klaus Rifbjerg en tjeneste at samle en hel bog af de forskellige småstykker om jagt, som han har ladet udgive i tidens løb.« Er mandens jagthistorier og refleksioner om jagt »noget der bør udgives en hel bog om, det kan man godt betvivle,« skriver Højlund faretruende nær på kvalmestadiet.

Forlaget Tiderne Skifter har udgivet bogen – naturligvis ikke for at gøre forfatteren en tjeneste, som Højlund antager, men fordi Rifbjerg her leverer veloplagt og lyssende skrivekunst og præcise betragtninger om jagt. Man undrer sig: hvad skyldes den mavesure anmeldelse? hvoraf Højlunds kvalme? Måske er der en forklaring.

I sin roman *Alea* (2003) skrev Klaus Rifbjerg om Niels Højlund bl.a. under rubriken »Den åndelige checkrytter«: »Mere og mere gik det således op for ham, at der var en religiøs dimension i alt. Det var ikke noget, han skiltede med, men når han stod ude i kulissen og ventede på at komme ind for at stille sine spørgsmål, eller han sad ved det tunge skrivebord og prøvede at få styr på sine myldrende tanker, følte han mere og mere, at det sted, han hentede sine kræfter fra (og de var jo næsten overnaturlige!), på en eller anden måde havde et guddommeligt udspring. Han prøvede at trænge tanken tilbage – ikke mindst da han lagde sin skærv i den venstreorienterede vægtskål (hvis en vægtskål kan være venstreorienteret) – men det lod sig ikke gøre. Det var som med hans egen stemme, han kunne ikke holde den tilbage, han måtte råbe højt og tydeligt, han måtte stille disse spørgsmål – og nu spurgte han sit eget indre (og spørgsmålene blev hyppigere og hyppigere): Hvordan kan du være så god, hvordan kan du være så fuld af skingrende tvivl og dampende vished på én og samme gang, hvordan tror du, det kan være, at dit publikum ser en skygge af Guds søn glide ind foran øjnene, når de ser dig, hvis der ikke bag det hele ligger en religiøs dimension? Ha! Han røg næsten op af stolen, han var lige ved at råbe »Heureka«, men syntes, det var mere hedensk end helligt, så derfor strøg han sig bare over panden, sukkede dybt og lagde hovedet ned på skriveunderlaget, hvor der var et grønt trækpapier, og lod tårerne få frit løb. Det havde været en hård tur, det var som at løbe spidsrod, bly havde han tygget, blod var der trukket af hans nøgne rygstykker, men nu var han nået frem, nu vidste han, at det, der drev værket og gjorde ham til det, han var, ikke kom udefra, men så sandelig indefra i hans egen bevidsthed om *the divine connection*, det var simpelthen Helligånden, der råbte igennem hans egen mund, og så sandt Helligånden talte højt og måtte tale højt, som han gjorde, fik råberiet sin sande retfærdighed ved den stilhed, der udgjorde baggrunden og forestillede det uskyldige barn, som i sin stumpe, hvide natskjorte bad sin aftenbøn på knæ foran sengen.«

Forlagspenge

Freddy Milton
tegner, forfatter

SKAL fremtidens bibliotekspenge deles med forlagene? Man kan nu låne e-bøger på biblioteket. Forlagene Gyldendal og Lindhardt og Ringhof har købt firmaet Publizon, som lige nu entrerer med DBC om en fornyet aftale om bibliotekernes downloads af e-bøger. De er foreløbig ene på banen i det regi.

Lån af e-bøger sker på www.ebib.dk. Der er foreløbig ca. 1500 titler. Dit lokale bibliotek skal betale 16 kr. for download af en e-bog i en uge. De penge mindsker

mulighederne for at indkøbe andre emner til udlån.

Beholder forlagene så de penge, de får fra bibliotekerne? Ja, det gør de. Der bliver ganske vist tilbagebetalt 25 pct. til forfatterne. Altså ca. 4 kr. Resten går til forlagene. For nuværende ca. 12 kr. pr. titel. Både Dansk Forfatterforening og Danske skønlitterære Forfattere er gået med til det. Beklageligvis har man bare ikke skelnet mellem de e-bogs indtægter, der genereres på det frie marked, og så den stigende andel, der i fremtiden vil komme fra bibliotekernes udlån. Publizon vil udvikle sig til en ren pengemaskine, for der skal ikke leveres et fysisk materiale.

En fremskrivning af denne praksis vil i fremtiden tage 75 pct. af den digitale bibliotekspengeandel fra forfatterne. Skal det ske? Vi må gå ud fra, at Kulturministeriet bliver opmærksom på, i hvilken retning vinden blæser, så at de digitale bibliotekspenge lovgivningsmæssigt kommer til at falde 100 pct. på det sted, hvor de hører til, nemlig hos forfatterne.

Ønsker staten at støtte bogbranchen, kan det lettest ske ved at lempe bogmomsen. Det har man gjort i Sverige, hvor man har beregnet, at staten ikke har mistet indtægter ved den beslutning.

Staten har for at leve op til krav fra EU ændret på den juridiske status for udbetaling af bibliotekspenge for at kunne bevare ordningen som en kulturstøtte. Så kan det vel ikke være meningen, at der kommer til at ske et skred, så det i fremtiden ender med at blive en forlagsstøtte fremfor en støtte til danske forfattere?

Kommasærer

Ib Axelsen
pensioneret regnelærer

DET forbavser mig ikke, at Brian Bo Jensen har svært ved at lære sine elever at sætte korrekte kommaer, når han ikke selv har styr på det.

Han kommer efter de graverende kommaføj, hvor kommaet skiller subjekt fra verballid. Altså korrigerer han »kommaføjlen« i denne sætning: Cyklen der står op ad muren, har stået der hele ugen.

Men det må være endnu værre sådan: Cyklen, der står op ad muren, har stået der hele ugen. Nu er der sågar også et komma inde i subjektet.

KommasærerII

Poul Erik Hornstrup
programmør og sprogelsker

UNSET hvor meget nogle af os forsøger at komme i dialog om, hvad kommaer skal gøre godt for, synes det der skal forestille modindlæg oftest skrevet af folk, hvem intet kunne interessere mindre end kommaers betydning, bare de bliver sat korrekt. Som Brian Bo Jensen, der 4. juni ikke har bedre bud end at »Kommaet er et vidunderligt lille hak i sproget, der for den sprogligt begavede bl.a. viser, at 'stakkels' og 'udskældte' i min forrige sætning ikke er adjektiver, men adverbier...« Sætningen, hvori vidunderet demonstreres og man kan teste sin sproglige begavelse, lyder: »(...) kommasærer har meget mere presserende sager at kaste sig over end det stakkels, udskældte grammatiske komma.«

Min sproglige begavelse rækker til at konstruere sætninger, hvor »stakkels« og »udskældt« fungerer som adverbier – men ikke sætninger, jeg ville betegne som normalt dansk. I den citerede sætning vil selv nok så mange kommaer eller deres udeldelse ikke forvandle de to ord til adverbier. Jeg tror, der foresvæver adjunkten noget i retning af de gamle travere »et mindre, pænt selskab« og »et pænt, stort hus«, hvor komma eller ikke faktisk ændrer betydningen, fordi »mindre« og »pænt« kan være adverbier – og kommaet signalerer, at det er de *ikke*.

Jeg kan næppe tænke mig et vægtigere

indlæg *mod* grammatisk kommatering end Brian Bo Jensens, fordi det så skræmmende demonstrerer, hvordan mennesker der underviser i skriftsprog forledes til at spille deres og elevernes energi på ligeegyldigheder og fiktive distinktioner. *Betydningen* af sætningen om det stakkels udskældte komma ændres jo ikke i selv den mindste nuance af, om der er et komma i den eller ikke!

Bountyland

Peder Enggaard
forh. kaptajn

I ugens *Bøger* er der på side 14–15 en anmeldelse af Ulrik Langen af en ny bog om mytteristerne på Bounty. Spørgsmålet rejser, hvad der siden skete med dem. Nogle af dem endte på Pitcairn Island.

Anmeldelsen bragte mig tilbage i hukommelse. Til dengang, i slutningen af 1960'erne, jeg var kaptajn på rederiet Ove Skou's 7.000 tons linieskib, hvor jeg under sejlad fra Panama til Auckland/Brisbane og versa, flere gange havde korte stop ved Pitcairn Island. Havde engang også to af øens ledende mænd med til og fra Auckland.

I dag kan man på internettet få alt oplyst om Pitcairn Island. Men tilbage i slutningen af 1960'erne, var det næsten ukendt land at besøge. Grunden til det korte stop ved Pitcairn island var afleveringen af post – op til 10 sækker med breve fra frimærkesamlere rundt i verden. Pitcairn folkene, omkring 70 voksne, havde nemlig oparbejdet en forretning inden for frimærkebranchen.

Der er ingen havn på Pitcairn, derfor kom nogle af øboerne ud i en båd og fik posten med tilbage, efter at de havde snakket med os i en lille times tid, og forsøgt at sælge nogle af deres træfigurer. Og medens vi blev fortalt historier fra dette afsides liggende samfund blev der serveret sodavand og lidt mad. Som adventister drak de ikke spiritus.

I slutningen af 1960'erne havde USA allerede nedlagt en satellitoplysningsstation, som havde været opstillet. Folk fra stationen havde skrevet til deres hjemegn om denne fantastiske ø. Hvilket havde resulteret i, at man havde modtaget omkring 400 golfkøller med tilhørende bolde, samt en masse andre fritidsmidler, der ikke kunne anvendes grundet Pitcairns struktur. Nogle af dem, vi mødte, hed Christian til efternavn, men det var jo også mytteristernes oprindelige leder, så han har jo nok haft/taget sig rettigheder hos kvinderne, når de nåede alderen hertil.

Bukdahl

Robert Johannes Rasmussen
specialestuderende i Litteratur- og Filmvidenskab, SDU

ANG. det svadaagtige (og gammel kendte!) udfald mod Lars Bukdahl i WA nr. 22. Vabler er ubehagelige. De svier, brænder og ætser hul i huden. Hvis man har haft dem længe nok, så bliver man knotten. Vabler kommer ofte, når man går i sko, der er for små. Hvis man vil undgå vabler, kan man – og det tilrådes – forsøge at hoppe i sko, der er større. Det er ikke sundt at gå i sko, der er for små.

At man ikke forstår, hvad der står, at ordene danser rumba og sætningerne tango, betyder jo ikke, at de ikke betyder noget. Det betyder blot, det må man forstå, at man åbenbart ikke forstår, hvad der står. Men at forstå, hvad der står (det forstås!) kræver, at man har et ønske om at forstå.

Anderledes antikonform bukдахlsk bogstavsjonglering, cykleenergiske cancan-sætninger, d(sk)rives dampende – elegant enigmatisk (fandenivoldsk fornemt, gracøst givende) – hjertebankende hidsigt, ildsjælsagtigt inspirerende. Jamrende jeremiader – kritikeren konfuskritiseres

– lader læseren (maksimalt måbende) nedstirre neandertalerens opportunistiske ordamøberis perfdpædagogiske patinabetragtninger – qua quiltede ramsjangsprogrytmers rædderlighed (!) – som sommerdelirium. Tossegod trivialkritik (undfanget uinspireret) varsler væmmelig wc- og wienerbrøds litteratur: XL xanthippe-holdninger yngler yppigt, zombieagtigt zepperlinerstort. Ækvilibristiske æstetiske eksperimenter ønskes øjeblikkeligt, åndsfortærende åreknudlitteratur/kritik...!?

Karaktermord

Bent Jensen
forfatter, historiker

KERNEN i min kommentar 4.6. var, at Jesper Vind Jensen i stort omfang byggede sine »reportager« på sladder og ikke havde besværet sig med at spørge mig, selv om vi gik op og ned ad hinanden i mange dage. Nu bringer han nye sladderhistorier. Efter at Dragsdahl angiveligt havde kritiseret mig fra talerstolen på et møde i 2005, skal jeg have passeret ham og »ifølge flere troværdige vidner« sagt, at jeg nok skulle få ram på ham. Jeg husker ikke, at D kritiserede mig; han kritiserede DIIS-udredningen. Og jeg opfører mig ikke så dumt og vulgært i en forsamling af kolleger og højtstående embedsmænd. Kunne i det mindste ikke bare ét af de mange »troværdige vidner« stå frem?

Anonyme kilder kan forsvares i journalistik, hvis der er tale om vigtige samfundsanliggender, og kilderne løber en risiko ved at stå frem. Men anonyme kilder i ondsindede og tåbelige sladderhistorier hører ingen steder hjemme. Jeg tror, at de »troværdige vidner« er Jensens egen opfindelse. Han har jo bevisligt svært ved at skelne fiktion fra fakta.

Jensen kan stadig ikke dokumentere, hvor jeg har fremsat »krav« om »et mere angrende opgør« med spioner og fodnotepolitik. Han forsøger nu at hænge mig op på noget, andre har fremført. Jeg var angiveligt udset til at lede en Sandhedskommission (med stort S), og Jensen finder det »opsigtsvækkende«, at »man« ville sammenligne »den tåbelige fodnotepolitik med den racistiske apartheidpolitik«. Heri lå der et krav om anger.

Igen udbreder Jensen sladder. Ingen har nogensinde anmodet mig om at lede nogen sandhedskommission, og hvis det var sket, ville jeg have afslået. Faktisk har jeg gentagne gange sagt, at både fodnotepolitikken og alle andre sider af Den kolde Krig skal udforskes og ikke behandles af nogen form for tribunal.

Da han i øvrigt ikke har andet at diske op med, hævder han, at jeg citerer ham forkert, og at dette er »sigende«. Men jeg citerer ham fuldkommen korrekt: »ifølge flere tilstedeværende« osv. Senere i min kommentar bruger jeg ordet »adskillige«. Hvad er forskellen på »flere« og »adskillige«? Og hvori består det »sigende«?

Ynkeligt alt sammen. Nu venter jeg på næste ombæring af sladder fra hans store lager.

Rettelse: I Iben Tandgaards anmeldelse af Richard Russos roman *Empire Falls* i sidste uge blev filminstruktøren John Ford ved en lapsus forsynet med fornavnet Tom. Vi beklager, red.

